



Briuselis, 2016 05 18  
COM(2016) 328 final

Rekomendacija

**TARYBOS REKOMENDACIJA**

**dėl 2016 m. Airijos nacionalinės reformų programos  
su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Airijos stabilumo programos**

Rekomendacija

**TARYBOS REKOMENDACIJA**

**dėl 2016 m. Airijos nacionalinės reformų programos**

**su Tarybos nuomone dėl 2016 m. Airijos stabilumo programos**

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo<sup>1</sup>, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo<sup>2</sup>, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją<sup>3</sup>,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas<sup>4</sup>,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą<sup>5</sup>, kuria pradedamas 2016 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2016 m. kovo 17–18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2015 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą<sup>6</sup>, kurioje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos

---

<sup>1</sup> OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

<sup>2</sup> OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

<sup>3</sup> COM(2016) 328 *final*.

<sup>4</sup> P8\_TA(2016)0058, P8\_TA(2016)0059 ir P8\_TA(2016)0060.

<sup>5</sup> COM(2015) 690 *final*.

<sup>6</sup> COM(2015) 691 *final*.

ekonominės politikos<sup>7</sup>. Šią rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2016 m. vasario 18–19 d., o Taryba ją priėmė 2016 m. kovo 8 d. Kaip šalis, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Airija turėtų užtikrinti, kad tos rekomendacijos būtų visiškai ir laiku įgyvendintos;

- (2) 2016 m. Airijos ataskaita<sup>8</sup> paskelbta 2016 m. vasario 26 d. Ataskaitoje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2015 m. liepos 14 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas ir siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukta ir nuodugni apžvalga pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį. 2016 m. kovo 8 d. Komisija pateikė nuodugnios apžvalgos rezultatus<sup>9</sup>. Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Airijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma būtina spręsti problemą, kad yra daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų ir didelė valstybės ir privačiojo sektoriaus skola, kurie lemia pažeidžiamumą, nepaisant tam tikro pagerėjimo;
- (3) 2016 m. balandžio 29 d. Airija pateikė 2016 m. nacionalinę reformų programą ir 2016 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas. Kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimui paremti, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse<sup>10</sup>;
- (5) [nutraukus perviršinio deficito procedūrą, Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė.] 2016 m. stabilumo programoje, kuri grindžiama prielaida, kad politika nesikeis, Vyriausybė numato palaipsniui gerinti nominalųjį balansą, kol 2018 m. būtų pasiektas 0,4 % BVP perteklius. Numatoma, kad peržiūrėtas vidutinio laikotarpio biudžeto tikslas – 0,5 % BVP struktūrinis deficitas – bus pasiektas 2018 m. Tačiau 2016 m. metinis perskaičiuoto<sup>11</sup> struktūrinio balanso pokytis (0,1 % BVP) neužtikrina, kad bus padaryta pakankama pažanga siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės iki 88,2 % 2016 m. ir toliau mažės iki 85,5 % 2017 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Tačiau priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2017 m. ir vėliau, nepakankamai konkretizuotos. Remiantis Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad bus kiek nukrypta nuo rekomenduojamo fiskalinio koregavimo 2016 m., ir prognozuojama, kad 2017 m. Airija turėtų laikytis reikalavimų, jeigu politika nesikeis. Prognozuojama, kad ir 2016 m., ir 2017 m. Airija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės. Remdamasi stabilumo programos vertinimu

<sup>7</sup> COM(2015) 692 *final*.

<sup>8</sup> SWD(2016) 77 *final*.

<sup>9</sup> COM(2016) 95 *final*.

<sup>10</sup> COM(2014) 494 *final*.

<sup>11</sup> Komisijos pagal bendrai sutartą metodiką perskaičiuotas struktūrinis balansas, remiantis konvergencijos programoje pateikta informacija.

ir atsižvelgdama į Komisijos 2016 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad, Airija iš esmės turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Vis dėlto 2016 m. siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nuostatų, reikės papildomų priemonių;

- (6) dėta nedaug pastangų išplėsti mokesčių bazę, o naujausiose mokesčių priemonėse daugiausia dėmesio buvo skirta mokesčių mažinimui ir lengvatoms. Turėtų būti toliau daroma pažanga siekiant, kad mokesčių sistema taptų efektyvesnė ir palankesnė augimui. Airijos valdžios institucijos vykdo tęstinę mokesčių išlaidų peržiūros programą, kurios rezultatai skelbiami metinėje ataskaitoje. Tačiau peržiūros procesas neapima su PVM susijusių mokesčių išlaidų ir mokesčio bazę dar galima išplėsti didinant mažiausiai iškraipiančio poveikio mokesčius;
- (7) išlaidų efektyvumas, vienodas prieinamumas ir tvarumas tebėra esminiai uždaviniai, su kuriais susiduria sveikatos priežiūros sistema. Vykdomos kai kurios konkrečios reformų dalys, tačiau išlaidos vaistams, ypač dėl didelių vienintelio tiekėjo teikiamų vaistų kainų, ir toliau trukdo užtikrinti išlaidų efektyvumą. Finansų valdymas ir informacinės sistemos tebėra silpni, o nevienodos galimybės gauti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas vis dar kelia problemų. Apie 40 % gyventojų gali nemokamai naudotis bendrosios praktikos gydytojų paslaugomis, o likusieji turi padengti visas išlaidas. Yra daug netikrumo, susijusio su sveikatos priežiūros sistemos plataus masto reforma, nes universalus sveikatos draudimo modelio ateitis neaiški;
- (8) reikėtų patenkinti infrastruktūros poreikius, kad būtų skatinamas ilgalaikis ir subalansuotas augimas ateityje. Po to, kai 2008 m. valstybės investicijos pasiekė aukščiausią lygį (5,2 % BVP), 2013 m. jos sumažėjo iki 1,8 % BVP, 2014 m. šiek tiek atsigavo, tačiau ir tada buvo gerokai mažesnės už ES vidurkį. Be to, atrodo, kad krizė lėmė struktūrinį valdžios sektoriaus išlaidų sudėties pokytį – pereita nuo investicijų prie einamųjų išlaidų. 2010–2013 m. kapitalo išlaidos vidutiniškai sudarė 4,8 % visų išlaidų, o tai mažiau negu pusė ilgalaikio 1995–2008 m. vidurkio. Tai, kad septynerius metus buvo smarkiai sumažėjusios valdžios sektoriaus investicijos, turėjo neigiamą poveikį infrastruktūros kokybei ir adekvatumui ir valdžios sektoriaus paramai investicijoms į nematerialųjį turtą. Yra reikšmingų trūkumų būstų, vandens, viešojo transporto sektoriuose ir klimato kaitos švelninimo pajėgumų trūkumų. Svarbiausiuose šalies miestuose naujos statybos būsto paklausa gerokai viršija pasiūlą. Todėl 2014 m. smarkiai išaugo gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto ir nuomos kainos, kurios pradėjo mažėti 2015 m. Per didelės vertės nustatymo įrodymų dar nėra, tačiau nepašalinus apribojimų, ribojančių statybų sektorių ir būsto pasiūlą, įskaitant tam tikrus apribojimus, susijusius su viešąja infrastruktūra, galėtų kilti rizika, jog susidarys disbalansas. Valdžios sektoriaus išlaidų pokytis turėjo įtakos ir viešojo sektoriaus paramai MTTP ir inovacijoms, kuri 2014 m. nesiekė 2007 m. paramos lygio. Šiuo metu Airija užima 22 vietą ES, vertinant pagal viešuosius MTTP, išreikštą kaip BVP procentinė dalis. Tai daro neigiamą poveikį MVĮ konkurencingumui;
- (9) nedarbo lygis sumažėjo ir yra mažesnis už ES vidurkį – 2016 m. kovo mėn. jis siekė 8,6 %. Tačiau ilgalaikis nedarbas ir mažas namų ūkių darbo intensyvumas tebekelia susirūpinimą. Visų pirma ilgalaikių bedarbių dalis skaičiuojant pagal visų bedarbių skaičių ketvirtąjį 2015 m. ketvirtį išliko didelė – 56,3 % ir yra didesnė už ES vidurkį (48,3 %). 2014 m. (naujausi palyginami duomenys) gyventojų, gyvenančių labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose, dalis siekė 21,1 % ir buvo didžiausia visoje ES; ši tendencija ypač ryški namų ūkiuose, kuriuos sudaro tik vienas iš tėvų. Vaikų (nuo 0 iki 17 metų), kuriems kyla skurdo arba socialinės atskirties rizika, dalis 2014 m. sumažėjo iki 30,3 %, tačiau ji išlieka didesnė už ES vidurkį (27,8 %).

Atitinkamas namų ūkių, kuriuos sudaro tik vienas iš tėvų ir kuriems kylo skurdo arba socialinės atskirties rizika, rodiklis (2014 m. 62,5 %) yra gerokai didesnis už ES vidurkį (48,2 %);

- (10) Airija pradėjo vykdyti programą „JobPath“, kuria siekiama tenkinti ilgalaikių bedarbių poreikius, ir rengia aktyvumo skatinimo metodą, kad paskatintų asmenis, turinčius galimybių ir noro aktyviau dalyvauti darbo rinkoje. Išlieka uždavinys išplėsti darbo rėmimo paslaugas, kad jos apimtų tradiciškai į darbo rinką nepatenkančius asmenis, įskaitant neįgaliuosius ir asmenis, turinčius priežiūros įsipareigojimų. Apskritai, gerovės sistema veikė tinkamai, kad suvaldytų krizės poveikį skurdui ir nelygybei, tačiau tebėra kliūčių integraciniam augimui. Padaryta tam tikra pažanga laipsniškai nutraukiant pašalpas, tačiau susirūpinimą vis dar kelia neveiklumo spąstai, su kuriais susiduria tam tikti namų ūkiai. Grynosios vaiko priežiūros išlaidos, išreikštos kaip darbo užmokesčio procentinė dalis, Airijoje yra vienos didžiausių ES – antros pagal didumą porų atveju ir didžiausios vienišų tėvų atveju. Teikiamų vaiko priežiūros paslaugų kokybė tebekelia susirūpinimą. Pavyzdžiui, 2014 m. procentinė universitetą baigusių asmenų, kurie dirbo ankstyvojo ugdymo ir priežiūros sektoriuje, dalis (15 %) vis dar buvo gerokai mažesnė, nei rekomenduojama. Tam tikrose srityse išlieka gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktis ir atsirado kvalifikuotų darbuotojų trūkumas, o kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybių tebėra per mažai, taip pat išlaidų švietimui sumažėjimas gali turėti neigiamą poveikį mokymosi rezultatams ateityje;
- (11) didelis privačiojo sektoriaus įsiskolinimas atspindi tebevykstančio paskolų vertės sumažėjimo problemą. 2015 m. birželio mėn. pabaigoje privačiojo sektoriaus nekonsoliduota skola siekė 266,3 % BVP, o tai gerokai viršija euro zonos vidurkį. Nors neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis mažėjo dėl ekonomikos atsigavimo ir vykdomos restruktūrizavimo veiklos, 2015 m. pabaigoje jis vis dar buvo vienas didžiausių euro zonoje ir sudarė daugiau nei 16 % visų šalies bankų suteiktų paskolų. Be to, 2015 m. pabaigoje 14,7 % hipotekos paskolų mokėjimai vėlavo, o sąskaitos, kurių mokėjimai vėlavo daugiau kaip dvejus metus, sudarė beveik 10 % viso hipotekos paskolų likučio. Dažniausiai hipotekos paskolų restruktūrizavimas yra laikino pobūdžio, todėl kylo rizika, kad vėl nebus vykdomi įsipareigojimai, ypač tuo atveju, jei pablogėtų makroekonominė padėtis arba būtų patirta išorės sukrėtimų. Šalies bankų suteiktos komercinės paskirties nekilnojamojo turto paskolos ir paskolos MVĮ ir verslui taip pat verčia susirūpinti, nes neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis atitinkamai yra 37,3 % ir 13,8 %. Kad šios sąskaitos būtų tvariai restruktūrizuotos, prireiks daug daugiau laiko ir pastangų. Vis dar nepakankamai plačiai naudojamos asmenų nemokumo, bankroto ir administravimo (angl. *examinership*) (pagal Airijos teisę sunkumų patiriančioms įmonėms suteikiama teismo apsauga) procedūros ir kitos dalinio skolos sumažinimo priemonės, kuriomis siekiama atkurti namų ūkių ir įmonių gyvybingumą. Centrinis kreditų registras steigiamas lėtai, nepaisant to, kad jis itin svarbus siekiant paremti apdairų skolinimą;
- (12) 2015 m. buvo priimtas teisinių paslaugų reguliavimo aktas, tačiau vėlyvame proceso etape buvo padaryta nuolaidų teisininkams, o tai iš esmės sumenkino pradinį reformos užmojį. Nauja sistema dar tik pradeda įgyvendinti ir dar per anksti užtikrintai sakyti, kad ji padidins konkurenciją ir sumažins išlaidas. Teisinės paslaugos – indėlis į visus ekonomikos sektorius, o jų išlaidos daro poveikį Airijos konkurencingumui. Faktiškai sumažinti išlaidas galima tik po viešų konsultacijų įtraukus planuojamos reguliavimo sistemos konkurenciją didinančias ir išlaidas

mažinančias nuostatas į teisės aktus arba į taisykles, kurias nustatys Teisinių paslaugų reguliavimo tarnyba;

- (13) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2016 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Airijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (14) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo stabilumo programą, o jos nuomonė<sup>12</sup> visų pirma pateikta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (15) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1 ir 3 rekomendacijose;

REKOMENDUOJA Airijai 2016–2017 m. imtis šių veiksmų:

1. Panaikinus perviršinį deficitą, užtikrinti, kad siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo 2016 ir 2017 m. metinis koregavimas būtų 0,6 % BVP. Panaudoti nenumatytą pelną, gautą esant stipriai ekonominei ir finansinei būklei ir iš turto pardavimo, skolos mažinimui paspartinti. Sumažinti pažeidžiamumą įvykus ekonomikos svyravimams ir sukrėtimams, be kita ko, išplečiant mokesčio bazę. Pagerinti išlaidų kokybę, ypač didinant sveikatos priežiūros išlaidų efektyvumą ir pirmenybę teikiant valdžios sektoriaus kapitalo išlaidoms MTTP ir viešajai infrastruktūrai, ypač transporto, vandens paslaugų ir būstų sektoriams.
2. Plėsti ir paspartinti aktyvumo skatinimo politikos įgyvendinimą siekiant padidinti namų ūkių darbo intensyvumą ir spręsti vaikų skurdo rizikos problemą. Taikyti priemones, skirtas užimtumui skatinti laipsniškai nutraukiant pašalpas ir papildomas išmokas. Gerinti kokybiškų ir prieinamų visą dieną teikiamų vaikų priežiūros paslaugų teikimą.
3. Iki galo parengti ilgalaikius restruktūrizavimo sprendimus, kuriais siekiama sumažinti neveiksnius paskolas, užtikrinti namų ūkių skolos tvarumą ir paskatinti skolintojus sumažinti labai įsiskolinusių, tačiau perspektyvių bendrovių skolą. Sparčiau pasiekti, kad centrinis kreditų registras, apimantis visų kategorijų skolintojus ir skolininkus, veiktų visu pajėgumu.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu  
Pirmininkas*

---

<sup>12</sup> Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.